

Original Research Article

Development of Indicators for the Use of Good Governance Principles of Educational Institution Administrators Under the Nakhon Si Thammarat Primary Education Service Area Office 1

การพัฒนาตัวชี้วัดการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1

Ananya Bunthong^{1*}, & Boonsong Thongiang²

อณัญญา บุญทอง^{1*}, & บุญส่ง ทองเอียง²

ARTICLE INFO

Name of Author & Corresponding Author: *
1. Ananya Bunthong*

อณัญญา บุญทอง
Mahamakut Buddhist University, Thailand.
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
Email: ananya.bun@student.mbu.ac.th

2. Boonsong Thongiang

บุญส่ง ทองเอียง
Mahamakut Buddhist University, Thailand.
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
Email: Boonsong_Thongiang@gmail.com

คำสำคัญ:

การพัฒนาตัวชี้วัด, หลักธรรมาภิบาล, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1

Keywords:

Indicator Development, Good Governance Principles, The Nakhon Si Thammarat Primary Education Service Area Office 1

Article history:

Received: 21/06/2025

Revised: 13/09/2025

Accepted: 20/10/2025

Available online: 21/12/2025

How to Cite:

Bunthong, A. & Thongiang, B. (2026). Development of Indicators for the Use of Good Governance Principles of Educational Institution Administrators Under the Nakhon Si Thammarat Primary Education Service Area Office 1. *Journal of Dhamma for Life*, 32(1), 154-172.

ABSTRACT

This research aimed to: (1) develop indicators for the application of good governance principles among school administrators, and (2) evaluate the developed indicators for the application of good governance principles among school administrators under the Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area Office 1. The research was conducted in two phases. Phase 1 focused on developing indicators for the application of good governance principles, using a sample of 92 school administrators under the Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area Office 1. The research instrument was a questionnaire on the application of good governance principles. The statistics used for data analysis included frequency, percentage, mean, and standard deviation. Phase 2 involved evaluating the developed indicators, with a target group of 9 experts in educational administration and education. The evaluation instrument assessed the accuracy, appropriateness, feasibility, and usefulness of the indicators. The statistics used for data analysis included frequency, percentage, and mean.

The research findings revealed that: (1) the overall development of indicators for the application of good governance principles among school administrators was at the highest level. When considering each dimension, transparency and morality/fairness had the highest mean scores, followed by accountability, while cost-effectiveness

had the lowest mean score, respectively. (2) The evaluation results from the experts indicated that the developed indicators demonstrated a very high level of accuracy, appropriateness, feasibility, and usefulness. Overall, the indicators were endorsed at a rate of 99.57 percent, indicating that the developed indicators can be effectively used to assess and enhance the application of good governance principles among school administrators.

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาตัวชี้วัดการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา และ 2) ประเมินตัวชี้วัดการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 การดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การพัฒนาตัวชี้วัดการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 จำนวน 92 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถามเกี่ยวกับการใช้หลักธรรมาภิบาล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ขั้นตอนที่ 2 การประเมินตัวชี้วัดการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยใช้กลุ่มเป้าหมายเป็นผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารและการศึกษา จำนวน 9 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบประเมินความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของตัวชี้วัด สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ย

ผลการวิจัยพบว่า 1) การพัฒนาตัวชี้วัดการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า หลักความโปร่งใส และหลักคุณธรรม/ความเป็นธรรมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือหลักความรับผิดชอบ ขณะที่หลักความคุ้มค่ามีค่าเฉลี่ยต่ำสุดตามลำดับ และ 2) ผลการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิพบว่า ตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้นมีความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับสูงมาก โดยภาพรวมมีการรับรอง (เห็นชอบ) ตัวชี้วัดดังกล่าว คิดเป็นร้อยละ 99.57 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้นสามารถนำไปใช้ในการประเมินและพัฒนการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

บทนำ

ภาครัฐเป็นกลไกหนึ่งที่สำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศตามแนวทาง นโยบาย และทิศทางการพัฒนาตามที่กำหนดตามกรอบการบริหารราชการแผ่นดิน และการที่ประเทศไทยจะบรรลุเป้าหมายอนาคตในระยะยาวที่กำหนดไว้นั้น ระบบบริหารจัดการภาครัฐจะต้องสามารถขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาอย่างบูรณาการ มีความต่อเนื่อง เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล อย่างไรก็ตาม ที่ผ่านมา การบริหารจัดการภาครัฐขาดประสิทธิภาพ มีปัญหาเชิงการบริหารจัดการและโครงสร้าง ปัญหาคอร์รัปชันและระบบอุปถัมภ์ ดังนั้น จึงจำเป็นต้องกำหนดให้มียุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ เพื่อแก้ไขปัญหาต่าง ๆ

อย่างเป็นระบบและสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศในทุกมิติ โดยมีเป้าหมายการพัฒนาที่เน้นการตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างสะดวก รวดเร็ว โปร่งใส ผ่านการมีหน่วยงานภาครัฐที่มีโครงสร้างและภารกิจที่เหมาะสม และวัฒนธรรม การทำงานที่มุ่งผลสัมฤทธิ์และผลประโยชน์ของส่วนรวม เปิดโอกาสให้ทุก ๆ ภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการบริการสาธารณะ ตรวจสอบการดำเนินการของหน่วยงานภาครัฐและภาคส่วนอื่น ๆ ตลอดจนดำเนินการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในสังคมได้อย่างเหมาะสม (ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ.2561 - 2580, 2561, 64) อีกทั้งกรอบในการพัฒนาประเทศตามแนวนโยบายแห่งรัฐและยุทธศาสตร์ชาติ ให้ผู้เข้ามาบริหารประเทศแต่ละคณะกำหนดนโยบายและวิธีดำเนินการที่เหมาะสมในการบริหารประเทศที่สำคัญ และจำเป็นอย่างยิ่งในการสร้างความร่วมมือร่วมใจกัน รวมทั้งลดเงื่อนไขความขัดแย้งเพื่อให้ประเทศ มีความสงบสุขบนพื้นฐานของความรู้รักสามัคคี ประองตองกัน และการดำเนินการในเรื่องเหล่านี้ให้ลุล่วงไปได้ดีนั้น จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างประชาชนทุกภาคส่วนกับหน่วยงานของภาครัฐตามแนวทางประชารัฐภายใต้กฎเกณฑ์ตามหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตยและประเพณีการปกครองที่เหมาะสมกับสถานการณ์และลักษณะสังคมไทย เช่น หลักความสุจริต หลักสิทธิมนุษยชน และหลักธรรมาภิบาล อันจะทำให้สามารถขับเคลื่อนประเทศ ให้พัฒนาไปข้างหน้าได้อย่างเป็นขั้นตอนจนเกิดความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ทั้งในทางการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ และสังคมตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ, 2564, 1-2) รัฐพึงจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาลเพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่าง ๆ ให้สอดคล้อง และบูรณาการให้เกิดเป็นพลังเพื่อผลักดันให้ไปสู่เป้าหมายดังกล่าว ด้วยเหตุนี้การส่งเสริมสังคมไทยให้อยู่บนพื้นฐานของหลักสำคัญ 6 ประการตามหลักธรรมาภิบาล คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า จึงเป็นแนวทางในการจัดระเบียบสังคมทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาชนให้อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข มีความรักสามัคคี และร่วมมือกันเสริมสร้างเป็นพลังก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน (สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ, 2564, 17) รูปแบบการกระจายอำนาจในการบริหารของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา มีจุดมุ่งหมายเดียวกัน คือ เพื่อให้สถานศึกษามีความคล่องตัว มีอิสระ และมีความเข้มแข็ง มีการบริหารจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ ได้มาตรฐานและสามารถพัฒนาอย่างต่อเนื่องโดยผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีบทบาทอำนาจหน้าที่โดยตรงในการบริหารจัดการศึกษาให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายอันเป็นการบริหารงานในรูปแบบใหม่ ที่มีผู้บริหารมีอำนาจบริหารอย่างอิสระและต้องรับผิดชอบต่อผลการตัดสินใจของตน เพื่อให้การบริหารและการตัดสินใจมีความถูกต้องเกิดประโยชน์สูงสุด อย่างไรก็ตาม นับตั้งแต่ประเทศไทยได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 เป็นต้นมา รูปแบบการจัดทำแผนเพื่อวางกรอบทิศทางการพัฒนาประเทศได้มีการปรับเปลี่ยนไปอย่างมีนัยสำคัญ โดยมาตรา 65 ภายใต้หมวดแนวนโยบายแห่งรัฐได้กำหนดให้รัฐพึงจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาลเพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่าง ๆ และกรอบงบประมาณรายจ่ายประจำปีให้สอดคล้องและบูรณาการกัน เพื่อให้เกิดเป็นพลังผลักดันร่วมกันไปสู่เป้าหมายการพัฒนาประเทศ ที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, 2566, 2)

หน่วยงานในการขับเคลื่อนคุณภาพการจัดการศึกษาที่สำคัญ คือ สถานศึกษาซึ่งมีผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้นำร่องในการดำเนินการจัดการศึกษาในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนทั้งโดยตรงและโดยอ้อม สามารถ จัดกิจกรรมทางการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีคุณภาพ ด้วยเหตุนี้กระทรวงศึกษาธิการจึงได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนา

ศักยภาพของผู้บริหารสถานศึกษาโดยการส่งเสริมให้มีการพัฒนาทักษะความรู้ ความสามารถด้านการบริหารโดยยึดหลักธรรมาภิบาล และให้ความสำคัญโดยมุ่งเน้น Good Governance ต่อการพัฒนาระบบราชการไทยและกำหนดให้ส่วนราชการจัดทำนโยบายการกำกับดูแลองค์กรที่ดี หรือ “Organizational Governance (OG)” เพื่อประกาศเจตนารมณ์ขององค์กรว่า จะดำเนินการด้วยการยึดหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี กับหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานพัฒนาระบบราชการ เพื่อเสริมสร้าง การบริหารที่มีประสิทธิภาพผู้บริหารหลักการบริหารงานที่ทำให้บุคลากรในสถานศึกษามีขวัญกำลังใจ และพร้อมที่จะปฏิบัติภารกิจด้วยความเต็มใจจนก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน ชุมชนท้องถิ่น และประเทศชาติอย่างมีคุณภาพ (ชรินทร์ ผ่องดี, 2562, 21) โดยหลักธรรมาภิบาลถือเป็นหลักพื้นฐานในการปกครองผู้ใต้บังคับบัญชาในการบริหารจัดการเพราะจะช่วยให้สามารถบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังทำให้บุคลากรทุกคนมีความสุขในการทำงานและยังช่วยสร้างขวัญและกำลังใจที่ดี พร้อมปฏิบัติหน้าที่ตามที่ตนได้รับมอบหมายอย่างเต็มกำลังความสามารถซึ่งจะส่งผลดีโดยรวมกับการดำเนินงานให้เจริญก้าวหน้าต่อไปได้อีกในอนาคต โดยหลักธรรมาภิบาล มีประโยชน์ต่อภาครัฐสร้างความตระหนักร่วมกันในสังคมไทย เพื่อให้เกิดกระบวนการสร้างสรรค์กลไกการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี ในการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารจัดการทั้งภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อให้เกิดผลสำเร็จหน่วยงานต้องดำเนินการนั้นต้องร่วมมือกันบริหาร กิจการบ้านเมืองและสังคมไทยให้ดียิ่งขึ้น หมายถึง ทุกภาคในสังคม ได้แก่ ภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาชน ต้องร่วมมือกันบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมไทยให้ดียิ่งขึ้น ๆ ไป ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องโดยมีปัจจัยสำคัญ คือ ผู้นำและเจ้าหน้าที่ทุกคนที่ต้องเข้าใจมีจิตสำนึก เห็นความจำเป็นและความสำคัญของการดำเนินการในเรื่องนี้ หลักการและวิธีการใช้อำนาจ กระบวนการสร้างการบริหารกิจการบ้านเมือง และสังคมที่ดีในสังคมใด ๆ ขึ้นอยู่กับวิธีการใช้อำนาจ ซึ่งแบ่งออกเป็นสองส่วน คือ ผู้ใช้อำนาจและผู้ถูกใช้อำนาจหากทั้งสองฝ่ายพอใจในวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมย่อมหมายความว่าสังคมนั้นมีการบริหารจัดการบ้านเมืองและสังคมที่ดี (เชวรินทร์ ติฉาย, 2565, 83)

การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลเป็นปัจจัยสำคัญที่จะนำไปใช้เพื่อให้การบริหารงาน ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์มากน้อยเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในการนำหลักการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลซึ่งเป็นแนวทางสำคัญในการดำเนินงานของสถานศึกษา โดยเป็นการบริหารงานที่เน้นความโปร่งใสสามารถตรวจสอบได้ ความรับผิดชอบ ความประพฤติชอบ การมีส่วนร่วม และกระบวนการยุติธรรม โดยยึดหลักธรรมาภิบาล ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความตระหนักถึงสิทธิและหน้าที่ การมีจิตสาธารณะ สำนึกรับผิดชอบ ยึดมั่นในความถูกต้อง ดีงาม ยึดหลักความซื่อสัตย์สุจริต ขยัน อดทน มีระเบียบวินัย เปิดโอกาสให้ทุกคน มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ บริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดอย่างประหยัด คุ่มค่า เกิดประโยชน์สูงสุด เปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ให้บุคลากรในสถานศึกษา ได้มีส่วนร่วมในการตรวจสอบความถูกต้องในการดำเนินงาน ทั้งนี้เพื่อประสิทธิภาพ ประสิทธิผลของการดำเนินงานของสถานศึกษาต่อไป ถ้าผู้บริหารสถานศึกษาได้นำตัวชี้วัดของหลักธรรมาภิบาล ทั้ง 6 ด้านมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาอย่างจริงจังในการดำเนินงานต่าง ๆ ในสถานศึกษา จะก่อให้เกิดความสำเร็จที่มีประสิทธิภาพและพัฒนาการศึกษาได้ดียิ่งขึ้น

จากความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าวข้างต้นนั้น ผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนที่อยู่ในพื้นที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 และกำลังศึกษาต่อในระดับปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาถึงสถานภาพปัจจุบันเกี่ยวกับการมีหรือการนำตัวชี้วัด หลักธรรมาภิบาลมาใช้

ในการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล 6 หลัก ซึ่งต้องมีการสร้างตัวชี้วัด (Indicators) สำหรับการสำรวจรวบรวม วิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาผ่านทางแบบสอบถาม เกี่ยวกับการพัฒนาตัวชี้วัดการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 ว่ามีการพัฒนาตัวชี้วัดในการใช้หลักธรรมาภิบาลอย่างไรและนำไปสู่การประเมินตัวชี้วัดในการนำไปใช้ต่อไป เพื่อให้ได้ข้อมูลมาเป็นองค์ความรู้และเป็นข้อมูลพื้นฐาน ในการพัฒนาการบริหารองค์กรต่อไปในอนาคต

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและกรอบแนวคิดในการวิจัย

ทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับหลักธรรมาภิบาล

หลักธรรมาภิบาลเป็นแนวคิดสำคัญที่ถูกนำมาใช้เป็นกรอบในการบริหารจัดการองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน โดยมีเป้าหมายเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โปร่งใส เป็นธรรม และสามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้อย่างเหมาะสม แนวคิดดังกล่าวนี้ได้มุ่งเน้นเพียงผลสัมฤทธิ์ของงานเท่านั้น หากแต่ยังให้ความสำคัญกับกระบวนการบริหารจัดการที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของจริยธรรม ความรับผิดชอบ และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน องค์การสหประชาชาติ (UNDP, 1997) และธนาคารโลก (World Bank, 1992) ต่างเห็นพ้องกันว่าธรรมาภิบาลเป็นกลไกสำคัญในการสร้างความเข้มแข็งให้กับระบบการบริหารและการพัฒนาอย่างยั่งยืน

ในบริบทของประเทศไทย (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ ก.พ.ร, 2560) ได้กำหนดหลักธรรมาภิบาลไว้เป็นแนวทางในการบริหารงานภาครัฐจำนวน 6 ประการ ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรมและความเป็นธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบต่อสังคม และหลักความคุ้มค่า หลักนิติธรรมเน้นการบริหารงานภายใต้กฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับที่ชัดเจน เป็นธรรม และบังคับใช้อย่างเสมอภาค เพื่อคุ้มครองสิทธิของประชาชนและลดปัญหาการใช้อำนาจโดยมิชอบ ขณะที่หลักคุณธรรมและความเป็นธรรมมุ่งส่งเสริมให้ผู้บริหารและบุคลากรยึดมั่นในจริยธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และความเท่าเทียมในการปฏิบัติงาน

หลักความโปร่งใสเป็นอีกหนึ่งองค์ประกอบสำคัญของธรรมาภิบาล โดยเน้นการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร การตรวจสอบได้ และการสื่อสารอย่างตรงไปตรงมา เพื่อสร้างความไว้วางใจแก่สาธารณชน ส่วนหลักความมีส่วนร่วมให้ความสำคัญกับการเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น การตัดสินใจ และการดำเนินงาน ซึ่งจะช่วยให้การบริหารจัดการสอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริงของสังคม ในขณะเดียวกัน หลักความรับผิดชอบต่อสังคมเน้นให้ผู้บริหารและหน่วยงานต้องรับผิดชอบต่อผลการดำเนินงานของตนเอง ทั้งในเชิงนโยบาย การปฏิบัติ และผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อสังคม

ท้ายที่สุด หลักความคุ้มค่าเป็นการเน้นการใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด มีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุด โดยคำนึงถึงความคุ้มค่าและผลสัมฤทธิ์ในระยะยาว หลักการดังกล่าวมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการบริหารงานภาครัฐและสถานศึกษา ซึ่งต้องเผชิญกับข้อจำกัดด้านงบประมาณและทรัพยากร หากสามารถนำหลักธรรมาภิบาลทั้งหกประการมาประยุกต์ใช้อย่างเป็นรูปธรรม ย่อมจะช่วยเสริมสร้างความเชื่อมั่น ความโปร่งใส และประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ อันจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนในระยะยาว

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา

การบริหารสถานศึกษาเป็นกระบวนการสำคัญที่มีบทบาทโดยตรงต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและนักเรียน โดยมุ่งเน้นการจัดการทรัพยากรทางการศึกษาอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ ทรัพยากรดังกล่าวประกอบด้วย บุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่ ตลอดจนการบริหารงานวิชาการ ซึ่งล้วนเป็นองค์ประกอบหลักที่ต้องได้รับการวางแผน การจัดองค์กร การอำนวยการ และการควบคุมอย่างเหมาะสม เพื่อให้การดำเนินงานของสถานศึกษาบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ นักวิชาการด้านการบริหารการศึกษาได้ให้ความหมายของการบริหารสถานศึกษาไว้ว่า เป็นกระบวนการดำเนินงานของผู้บริหารในการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามจุดหมายของการศึกษา (ธงชัย สันติวงษ์, 2556) ขณะเดียวกัน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้เน้นย้ำว่าการบริหารสถานศึกษาควรมุ่งสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานในการตัดสินใจและดำเนินงาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2560) ผู้บริหารสถานศึกษาจึงถือเป็นบุคคลสำคัญที่ทำหน้าที่เป็นผู้นำทางวิชาการและผู้นำการเปลี่ยนแปลง ต้องมีความรู้ความสามารถ และวิสัยทัศน์ในการบริหารจัดการองค์กรให้สอดคล้องกับบริบททางสังคม เศรษฐกิจ และนโยบายการศึกษาในปัจจุบัน แนวคิดการบริหารสมัยใหม่ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของครู บุคลากร ผู้ปกครอง และชุมชน เพื่อร่วมกันพัฒนาสถานศึกษาอย่างยั่งยืนการนำหลักธรรมาภิบาลมาประยุกต์ใช้ในการบริหารสถานศึกษาถือเป็นแนวคิดที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง หลักธรรมาภิบาลประกอบด้วย ความโปร่งใส ความรับผิดชอบ ความมีส่วนร่วม ความคุ้มค่า และการตรวจสอบได้ ซึ่งช่วยให้การตัดสินใจ การบริหารงาน และการกำหนดนโยบายเป็นไปอย่างยุติธรรมและเป็นที่ยอมรับของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (เกษม วัฒนชัย, 2554) การบริหารภายใต้หลักธรรมาภิบาลไม่เพียงส่งเสริมประสิทธิภาพในการทำงานเท่านั้น แต่ยังช่วยสร้างความเชื่อมั่นและศรัทธาต่อสถานศึกษาในระยะยาว

กล่าวโดยสรุป แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาเป็นการผสมผสานระหว่างศาสตร์และศิลป์ของการจัดการ โดยมุ่งใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ภายใต้การนำของผู้บริหารที่มีคุณธรรม จริยธรรม และยึดหลักธรรมาภิบาล เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและยกระดับสถานศึกษาให้สามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมได้อย่างเหมาะสมและยั่งยืน

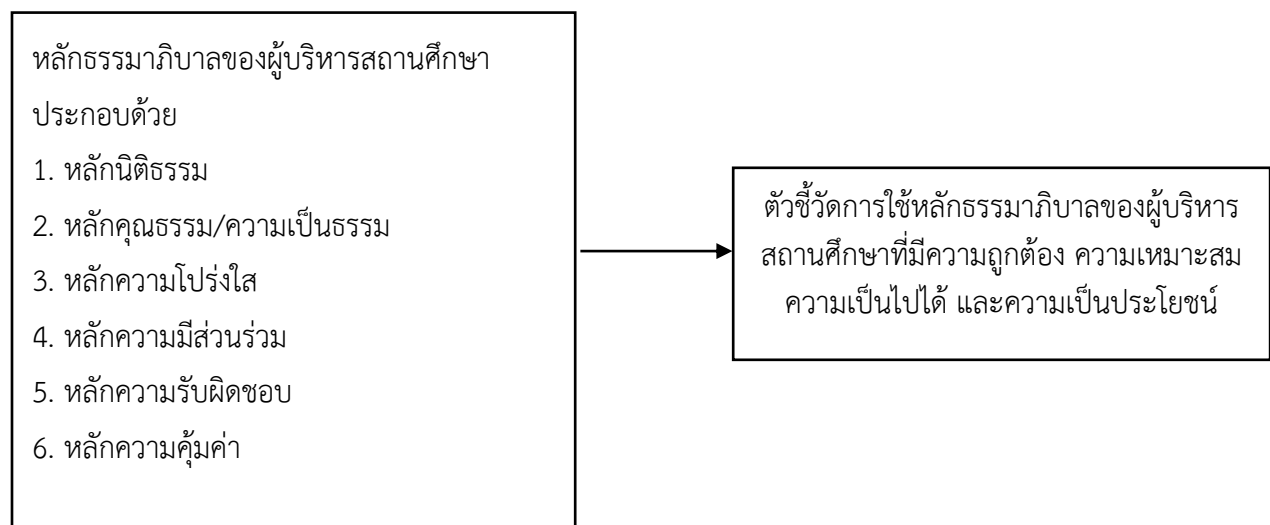
แนวคิดเกี่ยวกับตัวชี้วัด (Indicators)

ตัวชี้วัด (Indicators) เป็นองค์ประกอบสำคัญในการบริหารและการวิจัยเชิงประเมิน เนื่องจากทำหน้าที่เป็นเครื่องมือหรือเกณฑ์ที่ใช้สะท้อนระดับความสำเร็จของการดำเนินงานเมื่อเทียบกับเป้าหมายที่กำหนดไว้ ตัวชี้วัดช่วยแปลงแนวคิดเชิงนามธรรมให้สามารถประเมินผลได้อย่างเป็นรูปธรรม ทำให้ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องสามารถมองเห็นผลลัพธ์ของการดำเนินงานได้อย่างชัดเจน เป็นระบบ และตรวจสอบได้ นักวิชาการด้านการบริหารเห็นตรงกันว่า ตัวชี้วัดที่มีคุณภาพควรมีความชัดเจนในความหมาย สามารถวัดและเก็บข้อมูลได้จริง มีความสอดคล้องกับบริบทขององค์กร และมีความเชื่อมโยงกับวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายเชิงกลยุทธ์ที่ตั้งไว้ (สำนักงาน ก.พ.ร., 2562; OECD, 2018) ในการพัฒนาตัวชี้วัด นอกจากความชัดเจนและความสามารถในการวัดแล้ว ยังควรคำนึงถึงความน่าเชื่อถือ และความเที่ยงตรงของข้อมูลที่ได้จากการวัด เพื่อให้ผลการประเมินสามารถนำไปใช้ในการตัดสินใจ การปรับปรุง และการพัฒนาการดำเนินงานได้อย่างแท้จริง ตัวชี้วัดที่ดีจึงไม่ควรเป็นเพียงเครื่องมือรายงานผล แต่ควรเป็นกลไกใน

การเรียนรู้ขององค์กร ช่วยสะท้อนจุดแข็ง จุดอ่อน และแนวทางในการพัฒนาต่อไปอย่างต่อเนื่อง (Kaplan & Norton, 2001) สำหรับการวิจัยครั้งนี้ แนวคิดเกี่ยวกับตัวชี้วัดถูกนำมาใช้เป็นกรอบในการพัฒนาตัวชี้วัดเพื่อประเมินการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในแต่ละด้าน ตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้นมุ่งเน้นให้ครอบคลุมสาระสำคัญของหลักธรรมาภิบาล เช่น ความโปร่งใส ความรับผิดชอบ ความมีส่วนร่วม ความคุ้มค่า และการยึดหลักนิติธรรม ทั้งนี้ เพื่อให้สามารถสะท้อนพฤติกรรมกรรมการบริหารและการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทของการจัดการศึกษา อันจะนำไปสู่การใช้ผลการประเมินในการยกระดับคุณภาพการบริหารสถานศึกษาและการพัฒนาการศึกษาต่อไปอย่างยั่งยืน

กรอบแนวคิดการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาตัวชี้วัดการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1
2. เพื่อประเมินตัวชี้วัดการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1

สมมติฐานการวิจัย

1. ตัวชี้วัดการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาที่พัฒนาขึ้น มีความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับสูง

2. ตัวชี้วัดการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำไปใช้ประเมินการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยมีจุดมุ่งหมายของการวิจัยเพื่อพัฒนาและประเมินตัวชี้วัดการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 ทั้งหมด 108 โรงเรียน จำนวน 123 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1, 2568, 1 - 5)

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ กำหนดจากประชากร โดยเปรียบเทียบจากตารางสัดส่วนกลุ่มตัวอย่าง ของเครซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970: 607 – 608) ได้กลุ่มตัวอย่าง 92 คน แล้วดำเนินการสุ่มแบบ ชั้นภูมิอย่างเป็นสัดส่วน (Proportional Stratified Sampling) ตามอำเภอในเขตพื้นที่การศึกษา จากนั้นดำเนินการ สุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยการจับฉลากชื่อโรงเรียนจนได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างครบทั้ง 92 คน

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการบริหาร และด้าน การศึกษา จำนวน 9 คน ด้านความถูกต้อง (Accuracy Standard) ด้านความเหมาะสม (Propriety Standard) ด้านความเป็นไปได้ (Feasibility Standard) และด้านความเป็นประโยชน์ (Utility Standard) (Gall, Borg and Gall, 1996) ของการนำผลการวิเคราะห์องค์ประกอบ (CFA) ประกอบด้วยผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 จำนวน 2 คน ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 จำนวน 3 คน คน ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 12 จำนวน 1 คน และนักวิชาการ จำนวน 3 คน รวม จำนวน 9 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. การพัฒนาตัวชี้วัดการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้ แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกออกเป็นตำแหน่ง และประสบการณ์ในการบริหาร มีลักษณะเป็นแบบ ตรวจสอบรายการ (Check List) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2538, 160) ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามการ พัฒนาตัวชี้วัดการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาโดยแบ่งเป็น 6 หลัก คือ หลักการมีส่วนร่วม หลักความโปร่งใส หลักความรับผิดชอบ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม และหลักความคุ้มค่า โดยแบบสอบถามมี ลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามวิธีของลิเคอร์ท (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ,

2538, 183) มี 5 ระดับ และตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะตัวชี้วัดเพิ่มเติมที่ผู้บริหารใช้ตามหลักธรรมาภิบาลที่ยังไม่ได้ระบุในแบบสอบถาม

2. การประเมินตัวชี้วัดการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบประเมิน (Evaluation Form) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบประเมิน จำแนกออกเป็น ชื่อ ตำแหน่ง และประสบการณ์ทำงานในตำแหน่ง วุฒิสถาบันทางการศึกษา มีลักษณะเป็นการกรอกรายละเอียดข้อมูลและแบบตรวจสอบรายการ (Check List) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2538, 160) ตอนที่ 2 เป็นแบบประเมินตัวชี้วัดที่ได้จากแบบสอบถามตัวชี้วัดการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา แบบประเมินตัวชี้วัดการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 75 ข้อ โดยแบ่งเป็น 6 หลัก และตอนที่ 3 ให้ผู้ทรงคุณวุฒิเขียนข้อเสนอแนะที่มีต่อตัวชี้วัด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การพัฒนาตัวชี้วัดการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้ 1) ขออนุญาตแนะนำตัวผู้วิจัย และขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมราช ส่งถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างการวิจัย 2) ขออนุญาตจากผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 ถึงผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 โดยขอความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามด้วยระบบออนไลน์ (Google Form) ตาม QR Code ที่แนบ 3) ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในการตอบแบบสอบถามจากรายงาน Google Form และทำการตรวจสอบความเรียบร้อย ความถูกต้อง ความสมบูรณ์ แล้วดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนการวิจัยต่อไป

2. การประเมินตัวชี้วัดการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้ 1) ขออนุญาตแนะนำตัวผู้วิจัย และขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมราช ส่งถึงผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างการวิจัย 2) ผู้วิจัยดำเนินการส่งแบบประเมินถึงผู้ทรงคุณวุฒิด้วยตนเอง โดยขอความอนุเคราะห์ตอบแบบประเมินและนัดวันรับคืน 3) ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในการตอบแบบประเมินจากเอกสาร และทำการตรวจสอบความเรียบร้อย ความถูกต้อง ความสมบูรณ์ แล้วดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนการวิจัยต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การพัฒนาตัวชี้วัดการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามระเบียบวิธีทางสถิติด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป โดยมีขั้นตอน ดังนี้ 1) แบบสอบถาม ตอนที่ 1 เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยวิธีการหาค่าแจกแจงความถี่ และร้อยละ 2) แบบสอบถาม ตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาตัวชี้วัดการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 โดยการหาค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยแปลความหมายค่าเฉลี่ยด้วยการกำหนดเกณฑ์สัมบูรณ์ ในการประเมินความคิดเห็น 5 ระดับ ของ ชูศรี วงศ์รัตน์ (2564, 54) 3) แบบสอบถาม ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ ตัวชี้วัดเพิ่มเติมที่ผู้บริหารใช้ตามหลักธรรมาภิบาลที่ยังไม่ได้ระบุในแบบสอบถามแล้วส่งให้อาจารย์ที่ปรึกษาช่วย ตรวจสอบและนำไปสู่การประเมินต่อไป

2. การประเมินตัวชี้วัดการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามระเบียบวิธีทางสถิติด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป โดยมีขั้นตอน ดังนี้ 1) แบบประเมิน ตอนที่ 1 เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยวิธีการหาค่าแจกแจงความถี่ และร้อยละ 2) แบบประเมิน ตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินตัวชี้วัดการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 โดยวิธีการหาค่าแจกแจงความถี่ และร้อยละ และแบบประเมิน ตอนที่ 3 เขียนข้อเสนอแนะที่ได้รับ บรรยายเป็นความเรียงหรือเป็นข้อ ๆ

ผลการวิจัย

จากผลการวิจัย สรุปได้ดังนี้

1. ผลจากการพัฒนาตัวชี้วัดการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 พบว่า โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ หลักความโปร่งใส หลักคุณธรรม/ ความเป็นธรรม หลักความรับผิดชอบ หลักการมีส่วนร่วม หลักนิติธรรม และหลักความคุ้มค่า เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสรุปได้ดังนี้ 1) หลักการมีส่วนร่วม พบว่า โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมากที่สุด โดยท่านมีความตระหนักและเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมของครู บุคลากรทางการศึกษา นักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน ท่านเปิดโอกาสให้ครู และบุคลากรทางการศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการให้ข้อมูล การแสดงความคิดเห็น การให้คำปรึกษา และร่วมวางแผนปฏิบัติการ ท่านมีการส่งเสริมการทำงานร่วมกันเป็นทีม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ท่านรับฟังความคิดเห็น และข้อเสนอแนะของครูและบุคลากรทางการศึกษา และท่านมีการประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนมีส่วนร่วมรับรู้ในผลงานของการบริหารงานของสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด 2) หลักความโปร่งใส พบว่า โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมากที่สุด โดยท่านมีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ของสถานศึกษา

อย่างตรงไปตรงมา ท่านมีกระบวนการบริหารงานอย่างเป็นระบบ ชัดเจน มีความโปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ท่านมีการแต่งตั้งคณะกรรมการในการดำเนินการเบิกจ่ายงบประมาณ เป็นไปตามระเบียบของทางราชการ ท่านพร้อมรับการติดตามตรวจสอบและประเมินผลการปฏิบัติงานในการบริหารทุกด้าน และท่านมีการเปิดเผยข้อมูลแผนการใช้จ่าย และรายงานผลการใช้จ่ายงบประมาณให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทราบอย่างตรงไปตรงมา ท่านเปิดโอกาสให้ครู บุคลากรทางการศึกษา และชุมชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเพื่อพัฒนาการบริหารสถานศึกษา ท่านมีการปรับปรุงข้อมูลสารสนเทศให้มีความถูกต้อง เป็นปัจจุบัน ตรงกับความเป็นจริงพร้อมเปิดเผยแก่บุคคลทั่วไปมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด 3) หลักความรับผิดชอบ พบว่า โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมากที่สุด โดยท่านกล้าที่จะยอมรับผลจากการตัดสินใจ และการกระทำของตน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ท่านมีความใส่ใจ และกระตือรือร้นในการแก้ปัญหา และท่านจัดโครงสร้างการบริหารงาน กำหนดภาระงาน หน้าที่ความรับผิดชอบอย่างเป็นระบบ มีความชัดเจน ท่านควบคุม กำกับ ติดตาม การดำเนินงานให้บรรลุผลสำเร็จสอดคล้องตามเป้าหมายของสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด 4) หลักนิติธรรม พบว่า โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมากที่สุด โดยท่านมีการกำหนดกฎ ระเบียบ และข้อบังคับของสถานศึกษาอย่างเสมอภาค ยุติธรรม และเป็นไปตามข้อบังคับของทางราชการ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ท่านมีการสร้างขวัญกำลังใจ และการยกย่องชมเชยแก่ผู้ที่ปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับของสถานศึกษา และท่านใช้กฎ ระเบียบ ข้อบังคับของสถานศึกษาเป็นเครื่องมือในการปฏิบัติงานอย่างเป็นธรรม , ท่านมีการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์กฎระเบียบ ข้อบังคับของสถานศึกษา แก่ครู บุคลากรทางการศึกษา นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนได้รับทราบ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด 5) หลักคุณธรรม/ ความเป็นธรรม พบว่า โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมากที่สุด โดยท่านมีความเสียสละ และเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ ท่านปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์ จริงใจ ขยัน อดทน มีระเบียบวินัย และยึดมั่นในคุณธรรมจริยธรรม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ท่านเป็นแบบอย่างการปฏิบัติตนที่ดีตามหลักคุณธรรมจริยธรรม ท่านประเมินผลการปฏิบัติงาน พิจารณาความดีความชอบด้วยความมีคุณธรรมจริยธรรม ท่านปฏิบัติตนต่อผู้ใต้บังคับบัญชาด้วยความเสมอภาคและเป็นธรรมโดยไม่มีอคติ และรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และท่านกำหนดบทลงโทษทางวินัยของครูและบุคลากรทางการศึกษาด้วยความยุติธรรมตามกฎหมายและระเบียบของทางราชการ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด 6) หลักความคุ้มค่า พบว่า โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมากที่สุด โดยท่านมีการบริหารจัดการทรัพยากรของสถานศึกษาที่มีอยู่อย่างจำกัด ให้คุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ท่านมีการดำเนินงานการจัดซื้อ จัดจ้าง ตามระเบียบทางราชการ และการดูแล รักษาวัสดุ ครุภัณฑ์ที่ใช้ในสถานศึกษา และท่านมีการส่งเสริม สนับสนุนให้นวัตกรรมที่ใช้แล้วกลับนำมาใช้ใหม่หรือเหลือใช้มาดัดแปลงให้เกิดผลผลิตใหม่ ๆ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด 7) ข้อเสนอแนะตัวชี้วัดเพิ่มเติมที่ผู้บริหารใช้ตามหลักธรรมาภิบาล ที่ยังไม่ได้ระบุในแบบสอบถาม 1) ท่านมีการส่งเสริมให้ครู และบุคลากรทางการศึกษาให้บริการแก่ผู้รับบริการอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม 2) ท่านมีการประเมินผลการดำเนินงานตามโครงการ กิจกรรมต่าง ๆ 3) ท่านมีการส่งเสริมให้ครู และบุคลากรทางการศึกษาพึงปฏิบัติต่อผู้อื่นด้วยความเป็นมิตรเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีต่อนักเรียนและชุมชน

2. ผลจากการประเมินตัวชี้วัดการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 9 ท่าน ประเมินความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ พบว่า โดยรวมและรายด้าน “รับรอง” (เห็นชอบ) ตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้น เรียงลำดับค่าร้อยละจากมากไปน้อย ได้แก่ หลักความโปร่งใส หลักคุณธรรม/ ความเป็นธรรม หลักความคุ้มค่า หลักนิติธรรม หลักการมีส่วนร่วม และหลักความรับผิดชอบ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสรุปได้ดังนี้

1. หลักการมีส่วนร่วม พบว่า โดยรวมและรายด้าน “รับรอง” (เห็นชอบ) ตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้น คิดเป็นร้อยละ 99.31 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ตัวชี้วัดข้อที่ 1 2 3 4 5 7 8 9 10 และ 11 มีคะแนน “รับรอง” (เห็นชอบ) มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 100 รองลงมา ผู้บริหารสถานศึกษารับฟังความคิดเห็น และข้อเสนอแนะของครูและบุคลากรทางการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 97.22 และผู้บริหารสถานศึกษามีการแต่งตั้งคณะทำงาน สรุปผลการดำเนินงาน ประเมินผลและกำหนดแนวทางการปรับปรุง พัฒนางานของสถานศึกษา มีคะแนน “รับรอง” (เห็นชอบ) น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 94.45 ตามลำดับ

2. หลักความโปร่งใส พบว่า ภาพรวม “รับรอง” (เห็นชอบ) ตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้น คิดเป็นร้อยละ 100 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ตัวชี้วัดทุกข้อ มีคะแนน “รับรอง” (เห็นชอบ) คิดเป็นร้อยละ 100

3. หลักความรับผิดชอบ พบว่า ภาพรวม “รับรอง” (เห็นชอบ) ตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้น คิดเป็นร้อยละ 98.81 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ตัวชี้วัดข้อที่ 1 2 4 5 6 7 8 9 10 11 12 และ 13 มีคะแนน “รับรอง” (เห็นชอบ) มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 100 รองลงมา ผู้บริหารสถานศึกษาเคารพในความเห็นที่แตกต่าง รับฟังข้อเสนอแนะและพร้อมที่จะปรับปรุงแก้ไข คิดเป็นร้อยละ 94.45 และผู้บริหารสถานศึกษามีการประเมินผลการดำเนินงานตามโครงการ กิจกรรม ต่าง ๆ มีคะแนน “รับรอง” (เห็นชอบ) น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 88.89 ตามลำดับ

4. หลักนิติธรรม พบว่า ภาพรวม “รับรอง” (เห็นชอบ) ตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้น คิดเป็นร้อยละ 98.81 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ตัวชี้วัดข้อที่ 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 และ 11 มีคะแนน “รับรอง” (เห็นชอบ) มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 100 รองลงมา ผู้บริหารสถานศึกษามีการปรับปรุงกฎ ระเบียบ ข้อบังคับของสถานศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ ซึ่งมีคะแนน “รับรอง” (เห็นชอบ) น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 94.45 ตามลำดับ

5. หลักคุณธรรม/ ความเป็นธรรม พบว่า ภาพรวม “รับรอง” (เห็นชอบ) ตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้น คิดเป็นร้อยละ 100 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ตัวชี้วัดทุกข้อ มีคะแนน “รับรอง” (เห็นชอบ) คิดเป็นร้อยละ 100

6. หลักความคุ้มค่า พบว่า ภาพรวม “รับรอง” (เห็นชอบ) ตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้น คิดเป็นร้อยละ 99.07 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ตัวชี้วัดข้อที่ 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 และ 12 มีคะแนน “รับรอง” (เห็นชอบ) มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 100 รองลงมา ผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารเวลาในการทำงานอย่างคุ้มค่า ซึ่งมีคะแนน “รับรอง” (เห็นชอบ) น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 97.22 ตามลำดับ

7. ข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 9 ท่าน 1) เสนอแนะเพิ่มตัวชี้วัด “ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะฉลาดรู้ ฉลาดคิด ฉลาดทำ ให้แก่ครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในยุค

BANI WORID 2) ปรับลดคำว่า “มีการ” ออก เช่น ผู้บริหารสถานศึกษามีการส่งเสริม สนับสนุนให้นำวัสดุที่ใช้แล้ว กลับนำมาใช้ใหม่หรือเหลือใช้มาดัดแปลงให้เกิดผลผลิตใหม่ ๆ ปรับเป็น ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริม สนับสนุนให้นำ วัสดุที่ใช้แล้วกลับนำมาใช้ใหม่หรือเหลือใช้มาดัดแปลงให้เกิดผลผลิตใหม่ ๆ 3) หากสามารถควรวางข้อด้วยกันได้ ให้ได้แต่ละประมาณ 10 ข้อ จะดีมาก

อภิปรายผล

จากการวิจัย เรื่อง การพัฒนาตัวชี้วัดการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลจากการพัฒนาตัวชี้วัดการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 พบว่า โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับค่าเฉลี่ย จากมากไปน้อย ได้แก่ หลักความโปร่งใส หลักคุณธรรม/ ความเป็นธรรม หลักความรับผิดชอบ หลักการมีส่วนร่วม หลักนิติธรรม และหลักความคุ้มค่า ที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีบทบาทและมีความสำคัญต่อ การบริหารจัดการสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพ ปฏิบัติหน้าที่ตามความรับผิดชอบในทุกมิติ อย่างเป็นรูปธรรม โดยตระหนักและเห็นความสำคัญของการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษา ภายใต้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดขององค์กรและใช้ประโยชน์อย่างคุ้มค่า เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้าถึงการ ปฏิบัติงาน มีความโปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้ รวมถึงบริหารจัดการโดยยึดระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ อย่างเสมอภาคและทันต่อสถานการณ์ไม่เลือกปฏิบัติ ยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม ส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรพัฒนาตนเอง อย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ เซาวรินทร์ ดีฉาย (2565, 83) ที่กล่าวถึงหลักธรรมาภิบาลว่าถือเป็นหลัก พื้นฐานในการปกครองผู้ใต้บังคับบัญชาในการบริหารจัดการเพราะจะช่วยให้สามารถบริหารงานได้อย่างมี ประสิทธิภาพ อีกทั้งยังทำให้บุคลากรทุกคนมีความสุขในการทำงานและยังช่วยสร้างขวัญและกำลังใจที่ดี พร้อมปฏิบัติหน้าที่ตามที่ตนได้รับมอบหมายอย่างเต็มกำลังความสามารถ ซึ่งจะส่งผลดีโดยรวมกับการดำเนินงานให้ เจริญก้าวหน้าต่อไปได้อีกในอนาคต โดยหลักธรรมาภิบาลมีประโยชน์ต่อภาครัฐสร้างความตระหนักร่วมกัน ใน สังคมไทย เพื่อให้เกิดกระบวนการสร้างสรรค์กลไกการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี ในการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ใน การบริหารจัดการทั้งภาครัฐ และภาคเอกชน เพื่อให้เกิดผลสำเร็จหน่วยงานต้องดำเนินการนั้นต้องร่วมร่วมมือกัน บริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมไทยให้ดียิ่งขึ้น หมายถึง ทุกภาคในสังคม ได้แก่ ภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน และภาค ประชาชน ต้องร่วมมือกันบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมไทยให้ดียิ่งขึ้น ๆ ไป ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง การบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีปัจจัยสำคัญ คือ ผู้นำและเจ้าหน้าที่ ทุกคนที่ต้องเข้าใจมีจิตสำนึก เห็นความจำเป็นและความสำคัญของการดำเนินการในเรื่องนี้ หลักการและวิธีการใช้ อำนาจ กระบวนการสร้าง การบริหารกิจการบ้านเมือง และสังคมที่ดีในสังคมใด ๆ ขึ้นอยู่กับวิธีการใช้อำนาจ ซึ่งแบ่ง

ออกเป็นสองส่วน คือ ผู้ใช้อำนาจและผู้ถูกใช้อำนาจหากทั้งสองฝ่ายพอใจในวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคม ย่อมหมายความว่าสังคมนั้นมีการบริหารจัดการบ้านเมืองและสังคมที่ดี สอดคล้องกับแนวคิดของ ภูติศ นอขุนทด (2565, 1043) ที่กล่าวว่า หลักธรรมาภิบาลกับการบริหารงานภาครัฐและการพัฒนาองค์การภาครัฐมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องขับเคลื่อนอย่างเป็นระบบ โดยอาศัยเครื่องมือกลไกที่สำคัญที่เรียกว่า "ธรรมาภิบาล" (Good Governance) องค์การภาครัฐควรตระหนักถึงความสำคัญต่อการนำ หลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการ บริหารงานภาครัฐทั้ง 6 หลักการ ประกอบด้วย หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความคุ้มค่า หลักความโปร่งใส หลักความรับผิดชอบ และหลักมีส่วนร่วม โดยการบริหารงานภาครัฐและการพัฒนาองค์การภาครัฐใหม่ให้เป็นในทิศทางที่เป็นกลไกในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองได้นั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่องค์การภาครัฐ ทุกองค์การต้องประสานพลังเพื่อดำเนินการบริหารงานภาครัฐและพัฒนาองค์การภาครัฐสู่ การเป็นองค์การบริหารงานภาครัฐยุคใหม่แห่งธรรมาภิบาลสู่กลไกในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ ประเทศไทย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิกร คำลุ่ม (2564, 131) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 3 ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารมีสภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 3 โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านโดยเรียงจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปต่ำ ได้แก่ ด้านคุณธรรม จริยธรรม รองลงมา ได้แก่ ด้านประสิทธิภาพ ด้านหลักนิติธรรม ด้านความเสมอภาค ด้านประสิทธิผล ด้านเปิดเผย/โปร่งใส ด้านการมีส่วนร่วม/การพยายามแสวงหาฉันทามติ ด้านการกระจายอำนาจ ด้านภาวะรับผิดชอบ/สามารถตรวจสอบได้ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ด้านการตอบสนอง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณิชกมล สุขมา (2565, ง) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนในเขตสำนักงานศึกษาธิการภาค 18 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงอันดับคุณลักษณะจากมากไปน้อย ได้แก่ 1) หลักความรับผิดชอบ 2) หลักความคุ้มค่า 3) หลักความโปร่งใส 4) หลักนิติธรรม 4) หลักคุณธรรม และ 6) หลักการมีส่วนร่วม

2. ผลจากการประเมินตัวชี้วัดการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 9 ท่าน ประเมินความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ พบว่า โดยรวมและรายด้าน “รับรอง” (เห็นชอบ) ตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้น เรียงลำดับค่าร้อยละจากมากไปน้อย ได้แก่ หลักความโปร่งใส หลักคุณธรรม/ ความเป็นธรรม หลักความคุ้มค่า หลักนิติธรรม หลักการมีส่วนร่วม และหลักความรับผิดชอบ ที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะว่าตัวชี้วัดเหล่านี้มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการส่งเสริมการบริหารจัดการสถานศึกษาให้มีคุณภาพ มีประสิทธิภาพ และเป็นที่ยอมรับจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย ตัวชี้วัดการใช้หลักธรรมาภิบาล เช่น หลักการมีส่วนร่วม ความโปร่งใส ความรับผิดชอบ นิติธรรม คุณธรรม และหลักความคุ้มค่าล้วนเป็นแนวทางที่ช่วยกำหนดพฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาให้อยู่ในกรอบของคุณธรรม และจริยธรรม ส่งเสริมการบริหารที่โปร่งใส ตรวจสอบได้ และสอดคล้องกับความคาดหวังของสังคม ซึ่งเมื่อนำไปใช้

จริง จะส่งผลให้บุคลากรในสถานศึกษาเกิดความเชื่อมั่นและไว้วางใจในผู้นำนองค์กร อีกทั้งยังเป็นการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่มีจริยธรรมและความยุติธรรมเป็นรากฐาน นอกจากนี้ ตัวชี้วัดยังทำหน้าที่เป็นเครื่องมือสำคัญในการติดตาม ประเมินผล และพัฒนาศักยภาพของผู้บริหาร ทำให้สามารถปรับปรุงวิธีการบริหารงานได้อย่างเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา และเกิดการเรียนรู้ที่ต่อเนื่อง ทั้งนี้ การบริหารที่อิงหลักธรรมาภิบาลยังส่งเสริมให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น ครู บุคลากร ผู้ปกครอง และชุมชน ได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจและพัฒนาสถานศึกษา ซึ่งช่วยสร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วม และนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน อีกทั้งยังพบว่า การมีตัวชี้วัดที่ชัดเจนเกี่ยวกับการใช้หลักธรรมาภิบาล ยังสอดคล้องกับแนวทางการประเมินคุณภาพการศึกษา โดยเฉพาะในการประเมินภายนอกจากหน่วยงานต้นสังกัด เช่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หรือสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ซึ่งต่างให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลในฐานะหนึ่งในองค์ประกอบของโรงเรียนคุณภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของการศึกษาของ กษาปณ์ โพธิ์สวัสดิ์ และคณะ (2567, 20) ได้ทำการวิจัยเรื่องการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารที่ยึดหลักธรรมาภิบาล เช่น ความโปร่งใส ความรับผิดชอบ และการมีส่วนร่วม สามารถเสริมสร้างความไว้วางใจและความพึงพอใจในองค์กรได้อย่างมีนัยสำคัญ การวิจัยนี้ชี้ให้เห็นว่าการบริหารที่มีคุณธรรมและจริยธรรมเป็นพื้นฐานจะนำไปสู่การพัฒนาองค์กรที่ยั่งยืน ทั้งนี้ยังสอดคล้องกับ อรทิตา บุญญะบุตร และคณะ (2567, 338) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลให้เป็นองค์กรนวัตกรรมทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับการสร้างระบบการสื่อสารที่เปิดเผยและการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกระดับ เพื่อให้การบริหารงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและโปร่งใส

ภาพที่ 2 องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย

สรุป

การพัฒนาตัวชี้วัดการใช้หลักธรรมาภิบาลมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการบริหารสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากตัวชี้วัดทำหน้าที่เป็นกรอบแนวทางที่ชัดเจนในการกำกับ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานของผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษา ช่วยให้การนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารงานไม่เป็นเพียงแนวคิดเชิงนามธรรม แต่สามารถวัดผลได้อย่างเป็นรูปธรรมและตรวจสอบได้จริง ตัวชี้วัดยังช่วยสะท้อนระดับความโปร่งใส ความรับผิดชอบ ความคุ้มค่า และการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้งครู บุคลากร ผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชน ทำให้การบริหารสถานศึกษามีความเปิดเผย เป็นธรรม และได้รับความเชื่อมั่นจากสังคมมากยิ่งขึ้น ส่งผลให้เกิดบรรยากาศการทำงานที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง การมีตัวชี้วัดที่ชัดเจนและเป็นระบบยังช่วยให้สถานศึกษาสามารถนำข้อมูลที่ได้จากการประเมินไปใช้ในการวางแผน ปรับปรุง และพัฒนาการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ตลอดจนเป็นเครื่องมือสำคัญในการยกระดับมาตรฐานการบริหารจัดการให้

สอดคล้องกับนโยบายการศึกษา ยุทธศาสตร์ชาติ และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน อันจะนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ คุณธรรม และสมรรถนะที่เหมาะสมต่อการดำรงชีวิตในสังคมต่อไปอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผลการวิจัย เรื่อง การพัฒนาตัวชี้วัดการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 ภาพรวม ร้อยละ 99.57 “รับรอง” (เห็นชอบ) สถานศึกษาควรนำตัวชี้วัดไปใช้บูรณาการกับสถานศึกษาตนเอง
2. สถานศึกษาสามารถนำตัวชี้วัดที่มีคะแนน “รับรอง” (เห็นชอบ) ไปใช้ในการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล
3. ควรนำหลักธรรมาภิบาล มาใช้ในการบริหารงานของผู้บริหารที่สำคัญต่อการปรับกระบวนการทำงาน เพื่อให้บรรลุประสิทธิผลขององค์กร
4. ผู้บริหารสถานศึกษาควรบริหารการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล และมีการกระจายอำนาจการมีส่วนร่วมทางการศึกษา เพราะจะช่วยให้มีคณะบุคคล ชุมชน หน่วยงาน สถานประกอบการ เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา บริหารจัดการโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ ได้แก่ การสร้างหลักสูตรอันเหมาะสมของท้องถิ่นที่ทันสมัย ทันโลก ผสมผสานกับภูมิปัญญาของท้องถิ่น สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและชุมชน ทำให้เกิดการประหยัดค่าใช้จ่าย ในด้านต่าง ๆ และผลจากการเข้ามามีส่วนร่วมจะมีการติดตามตรวจสอบ ประเมินผล ส่งผลให้การจัดการศึกษาและระบบบริหารการศึกษาในสถานศึกษาเป็นไปอย่างโปร่งใส ยุติธรรมและตรวจสอบได้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1
2. ควรศึกษาการบริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. ควรศึกษารูปแบบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1
4. ควรศึกษาการยืนยันองค์ประกอบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1

เอกสารอ้างอิง

- กษาปณ์ โพธิ์สวัสดิ์ และคณะ. (2567). การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2. *วารสารนวัตกรรมการศึกษาศาสตร์*. 1(1), 20 - 36.
- เกษม วัฒนชัย. (2554). *หลักธรรมาภิบาลกับการบริหารสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- ชรินทร์ แผงดี. (2562). การพัฒนาระบบการบริหารสถานศึกษาด้วยหลักธรรมาภิบาลสำหรับ ผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42. *วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 21(1), 48-59.
- ชูศรี วงศ์รัตน์. (2564). *การประเมินผลการเรียนรู้เชิงปริมาณและคุณภาพ*. นครศรีธรรมราช: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยท้องถิ่น.
- เขารินทร์ ดีฉาย. (2565). การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลเป็นฐาน. *วารสารบรรณการศึกษาศาสตร์มนุษยศาสตร์*, 3(2), 83.
- ณัฏกมล สุขมา. (2565). รูปแบบการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนในเขตสำนักงานศึกษาธิการภาค 18 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. *ดุสิตนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา*.
- นิกร คำลุ่ม. (2564). *การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 3*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- ธงชัย สันติวงษ์. (2556). *การบริหารสถานศึกษา: ทฤษฎีและแนวปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: อักษรศาสตร์.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2538). *เทคนิควิจัยทางการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 5)*. กรุงเทพฯ: สุริยาสาน.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). *แนวทางการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.). (2560). *แนวทางการบริหารงานภาครัฐตามหลักธรรมาภิบาล*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.). (2562). *คู่มือการพัฒนาตัวชี้วัดประสิทธิภาพการบริหารภาครัฐ*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ.
- สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ. (2564). *รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560*. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: พี เพรส.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี. (2566). *แนวนโยบายแห่งรัฐและยุทธศาสตร์ชาติ: การวางกรอบทิศทางการพัฒนาประเทศ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สภาพัฒน์.

- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1. (2568). รายงานข้อมูลผู้บริหารสถานศึกษา. นครศรีธรรมราช: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1.
- Gall, M. D., Borg, W. R., & Gall, J. P. (1996). *Educational research: An introduction (6th ed.)*. New York: Longman.
- Kaplan, R. S., & Norton, D. P. (2001). *The strategy-focused organization: How balanced scorecard companies thrive in the new business environment*. Boston, MA: Harvard Business School Press.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607–610.
- OECD. (2018). *OECD principles on effective public governance*. Paris: OECD Publishing.
- United Nations. (1997). *Governance for sustainable human development*. United Nations Development Programme (UNDP).
- World Bank. (1992). *Governance and development*. Washington, DC: World Bank.

